

Raamattu Kansalle

Uusin suomalainen raamatunkäännös

”Alussa Jumala loi taivaat ja maan”, näin komeasti alkaa uusin, kesällä 2012 julkaistu suomalainen koraamattu¹ – tasan 20 vuotta sen jälkeen, kun sen varsinainen liikkeelle pannut voima, vuonna 1992 hyväksytty kirkkoraamattu oli ilmestynyt. Uuden suomennoksen julkaisija on Raamattu Kansalle ry, joka perustettiin yhteiskristillisin voimin vuonna 1987 nimenomaan valmistamaan uusi suomenkielinen raamatunkäännös. Tämä siis tapahtui samaan aikaan, kun Suomen evankelis-luterilaisen kirkon uuden kirkkoraamatun käännöstyö alkoi olla loppusuoralla. *Teologisen Aikakauskirjan* pyynnöstä esittelemme ja arvioimme seuraavassa uusinta suomennosta.

Fyysisinä esineinä uudet raamatut ovat tyylikkäitä suoja-reunoineen, kultasyrjineen ja reunahakemistoineen sekä kaksine lukunauhoineen. Kustantajan logo on kaunis. Toisessa arvostelijankappaleessa painojälki on jonkin verran epätasainen, osa sivuista näkyy vahvempina kuin toiset. Vuoden 1992 käännöksen tavoin teksti on jäsennetty väliotsikoin ja ladottu, kuten voi odottaa, vuoden 1938 käännöksen tavoin jakeen mittaisiksi pikku kappaleiksi. Rinnakkaispaikkaviitteet ovat kunkin jakeen yhteydessä. Ensivaikutelma onkin kuin edessä olisi vuoden 1938 Raamattu. Liiteosa sisältää selvityksen mitoista, rahoista ja vuodenvierrosta. Kolme sivua on varattu muistiinpanoille. Karttaliitteessä on 15 Yhtyneiden Raamattuseurojen (UBS) monivärikarttaa.

Esittelymme perustuu siihen informaatioon, joka uuden suomennoksen esipuheen lisäksi ilmenee käytettävissämme olleista näytejulkaisuista. Nämä ovat vuosina 1990 ja 1991 ilmestyneet ensimmäinen ja kolmas näyte (”Paavalin ensimmäinen kirje korinttolaisille” ja ”Roomalaiskirje”), kuusi vuosina 2004–2009 ilmestynyttä Vanhan testamentin näytettä sekä vuonna 1999 julkaistu koko Uuden testamentin suomennos. Toisaalta koemme itsemme jonkin verran jääveiksi, sillä olimme kumpikin osaltamme mukana vuoden 1992 kirkkoraamatun käännöstyössä. Olkoon siis lukija selvillä siitä, että arvioimme kilpailevaa hanketta.

UUDEN KÄÄNNÖKSEN TAVOITTEET, PERIAATTEET JA TOTEUTUSTAPA

Raamattu kansalle ry:n jännitteinen suhde ”viralisen kirkon” suomennoshankkeeseen käy selvästi ilmi seuraavista näytekäännösten esipuheiden si-taateista. Kirkkoherra, dosentti Pekka Halmesmaan allekirjoittamassa ensimmäisen näytteen esipuhees-sa todetaan:

Käännösyksikkö on hallituksen päätöksen mukaan nou-dattanut niin pitkälle kuin mahdollista nykyisen Kirkko-raamatun käännöstä. Tärkein periaate on kuitenkin us-kollisuus alkutekstille. Pidämme johdonmukaisesti kiinni lähdekielen sanojen päämerkityksistä. Alkukielen jättäes-sä jonkin asian avoimeksi annamme Raamatun yleislin-jojen ratkaista. Merkityksen kannalta myös vähemmän

tärkeä on pyritty ottamaan huomioon. Alkutekstin salliesse useita tulkintamahdollisuuksia, jotka ovat Raamatun yleislinjojen mukaisia, ne on pyritty säilyttämään valitsematta niistä vain yhtä.

Kolmannen näytteen johdannossa Halmesmaa kirjoittaa:

Pyrimme asialliseen, teologiseen tarkkuuteen ja johdonmukaisuuteen. Mielestämme tämä tavoite on tärkeämpi kuin kielellinen sujuvuus ja tyyli. – Läheskään kaikkea vaikeaselkoisuutta ei voi poistaa Raamatusta. Johdonmukaisuus merkitsee mm. sitä, että samasta alkukielen sanasta pyritään mahdollisimman pitkälle käyttämään samaa suomen kielen sanaa. Katsomme, ettei kristikunnan keskeisintä, yhteistä terminologiaa tule korvata yksipuolisilla, vain tietyn näkökohdan esille tuovilla ratkaisuilla. Tällaisia ovat esimerkiksi Kristus (ei Messias), Jumalassa, Kristuksessa, Pyhässä Hengessä sekä liha.

Siteeratut kohdat ovat kautta linjan suora antiteesi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1973 asettaman raamatunkäännöskomitean osamietinnölle, jonka mukaan käännöstyössä noudatetaan dynaamisen ekvivalenssin periaatetta, valitaan eri tulkintavaihtoehdoista eksegeettisesti parhaiten perusteltu ja asetetaan tavoitteeksi normaali yleiskieli.

Uuden suomennoksen syntytavasta kertoo vuoden 1999 Uuden testamentin esipuhe:

Tekstin peruskäännöksen suorittivat siihen nimetyt henkilöt. Sen jälkeen teksti tarkistettiin käännöstyöryhmien kokouksissa ja lähetettiin seurantaryhmän jäsenille arvioitavaksi. Seurantaryhmän palautteet koottiin yhteen ja käsiteltiin yhdistyksen hallituksen kokouksissa. Tämän jälkeen teksti julkaistiin yhdistyksen jäsenten ja seurantaryhmän arvioitavaksi. Näitä käännösehdotuksia syntyi vuosina 1990–1997 kaikkiaan 11 julkaisua. Niihin tuli korjausehdotuksia, jotka käännöstyöryhmä seuloi. Muutosehdotukset annettiin sitten yhdistyksen hallitukselle tekstien loppukäsittelyä varten.

Kaiken kaikkiaan työprosessi oli hyvin samankaltainen kuin se, jota raamatunkäännöskomitea oli käännösyksikköineen, tarkastusjaostoineen ja palauteryhmineen noudattanut.

Käännöksen tekstipohjasta todetaan:

Uuden testamentin suomennoksen perusteksteinä ovat olleet pääasiassa *Novum Testamentum Graece* (Nestle Aland, 27, uudistettu painos 1993 [vastasulje puuttuu] ja Vanhan testamentin *Septuaginta-käännös* (Editio Rahlf's 1979). Myös Rudolf Kittelin ja P. Kahlen *Biblia Hebraica* on ollut käytössä. Vanhan testamentin suomennoksen perustekstinä on ollut *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. laitos 1977). Tarvittaessa on käytetty apuna myös muita hyviksi ja luotettaviksi tunnettuja tekstejä ja käännöksiä.

On yllättävää, ettei esipuheessa ole varsinaista mainintaa käännöksen kohdekielisistä tavoitteista. Epäsuorasti asia tulee esiin suomennoksen teologisten päämäärien yhteydessä: ”Raamatun alkukielet ovat kuitenkin rakenteiltaan erilaiset kuin suomi. Kielen sujuvuuden ja tekstin ymmärrettävyyden vuoksi on jouduttu käyttämään myös alkukielestä poikkeavia sanoja tai sanontoja.”

KÄÄNNÖSESIMERKKEJÄ VANHASTA TESTAMENTISTA

Uuden suomennoksen luonteesta ja laadusta toivomme seuraavien esimerkkitaustojen antavan konkreettista kuvaa.

Alussa siteeratun Raamatun alkujakeen monikko ”taivaat” ei voi johtua heprean sanan *הַשָּׁמַיִם* (*haššämájim*) uudesta filologisesta tulkinnasta, koska sana muuten suomennetaan useimmiten yksikkömuodossa. Pikemminkin kyseessä lienee pyrkimys kääntää ”Raamatun yleislinjojen mukaisesti”. Tämän johtopäätöksen voi tehdä jakeen yhteydessä esitetyistä rinnakkaisviitteistä, jotka lukuun ottamatta Heparalaiskirjeen jakeita 1:2,3 ja 11:3 ovat muita kuin vuoden 1992 käännöksen esittämät. Raamattu Kansalle -suomennoksen viitteistä ”taivas” on monikossa jakeessa Ps. 33:6: ”HERRAN sanalla on taivaat tehty ja kaikki niiden joukot hänen suunsa henkäyksellä” (Raamattu 1938: ”Herran

1 Pyhä Raamattu. Vanha testamentti. Uusi testamentti. Tampere: Raamattu Kansalle ry, 2012.

sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki niiden joukot hänen suunsa hengellä”; vrt. Raamattu 1992: ”Herra on sanallaan luonut taivaat, suunsa henkäyksellä tähtien joukot”).

Toisaalta voisi kysyä, mikä on jakeessa 2. Moos. 31:17 saanut kääntämään yksikössä ”kuutena päivänä HERRA teki taivaan ja maan” (predikaatin vaihtuminen luomisesta tekemiseksi ei ole mikään mahdollinen peruste, kuten sitä paitsi Ps. 33:6 osoittaa). Joka tapauksessa ”taivaan ja maan” on parina tasapainoisempi kuin ”taivaat ja maan”. Mainitusta psalmisitaatista ilmenee tetragrammin kirjoitus-tapa suuraakkosin muodossa HERRA, jota sanaa jo Agricola käytti JHWH:n asemesta. Translitteraatio on kuitenkin jäänyt yhtenäistämättä: esipuheessa se on muodossa JHWH, jakeen 2. Moos. 3:14 alaviitteessä JHVH. Lisäksi alaviitteissä transkriboitujen heprean sanojen vokaalien pituudet on merkitty epäyhtenäisesti.

Jakeeseen 1. Moos. 1:1 liittyy alaviite, joka vastoin odotuksia ei koske monikkoa taivaat vaan heprean *elohim*-sanan monikkolisuutta: ”Jumalaa tarkoittava heprean sana *Elohim* on monikkomuotoinen.” Emme ymmärrä huomautuksen tarkoitusta. Lause vastaa kysymykseen, jota normaalilukija ei edes osaa esittää. Informatiivisemmaksi viite tulisi, jos se jatkuisi toteamuksella, että samaa sanaa käytetään myös vieraitten kansojen jumalista (esim. 2. Moos. 18:11) ja yliluonnollisista olennoista (1. Sam. 28:13; vrt. myös Ps. 8:6).

Jakeessa 3 luodaan ”valkeus”, jakeessa 5 sama heprean אור [*ör*] vaihtuu ”valoksi”. Jakeen 3 alaviite selittää: ”Luonnolliset valot, aurinko ja kuu, luotiin vasta neljäntenä luomispäivänä.” Lukija jää kysymään, mitä valoa siis on jakeen 3 valkeus, jonka Jumala kutsuu päiväksi, ja katoaako se jonnekin, kun jakeessa 14 luodaan ”valonlähteitä” erottamaan päivä yöstä. Apologeettinen viite ei ratkaise kysymystä, jonka se herättää.

”Valonlähde” sinänsä on oikea käännös, mutta vaikuttaa anakroniselta. Pelkkä ”valot” toimii aivan hyvin. Sama koskee jakeen 6 perinteistä ”taivaankantakin”, joka antaa Raamattu Kansalle -käännöksen moderninkuuloista ”taivaanavaruuutta” huomattavasti havainnollisemman kuvan kuvusta tai pinnasta, joka pitää yläpuoliset vedet erossa alapuolisista.

Alkulukujen alaviitteistä poimittakoon vielä jaetta 2:23 koskeva selitys, jonka mukaan ”Heprean sana *iššaa* ’miehetär’, ’nainen’ on johdettu sanasta *išš* ’mies’”. Tämä ei välttämättä pidä paikkaansa vaan kyse lienee kansanetymologiasta. Sellainen on myös Abraham-nimen merkitystä koskeva selitys ”kansojen paljouden isä” (1. Moos. 17:5), vaikka käännöksen alaviite huolettomasti toteaa: ”Nimen Abraham hepr. muoto *Avraham* merkitsee ’paljouden isä.’” Olisi kannattanut ottaa vaarin vuoden 1992 kirkkoraamatun vastaavasta alaviitteestä, jonka mukaan heprealainen nimi vain *muistuttaa* ”kansojen paljouden isää”, sillä kyseistä merkitystä nimellä ei ole.

Seuraavat esimerkkimme ovat runoteksteistä, joiden kääntämisessä ”Vanhan testamentin runolliset kirjat” -näytteen esipuheen mukaan ”juuri heprealaisten kielikuvien mahdollisimman tarkka kääntäminen on paras tapa välittää alkutekstin merkitys suomalaiselle lukijalle”.

Hannan kiitosvirren (1. Sam. 2:1) alkusäe kuuluu ”Minun sydämeni riemuitsee HERRASSA, minun sarveni kohoaa korkealle HERRASSA. Minun suuni on avautunut vihollisiani vastaan, sillä minä iloitsen sinun valmistamastasi pelastuksesta.” Onko lause ”minun sarveni kohoaa korkealle HERRASSA” todella paras tapa välittää alkutekstin merkitys suomalaiselle lukijalle? Mielestämme tässä ei välitetä muuta kuin irrallisia heprean sanoja suomeksi. Sen sijaan vuoden 1992 kirkkoraamattu todella välittää – nimittäin lukijasta – ja tarjoaa hänelle aidon suomennoksen: ”Sydämeni riemuitsee Herrasta, / Herra nostaa minun pääni pystyyn – –”.

Raamattu Kansalle -käännöksen pyrkimys konkordanttiin käännökseen ilmenee myös sanan ישועה [*j’šū’ā*] suomennoksessa ”pelastus”. Sekä vuoden 1938 että vuoden 1992 käännöksille riittää tässä ”apu”, joka ottaa huomioon puhetilanteen: lapsettomuudesta kärsinyt mutta nyt pojan synnyttänyt Hanna on saanut konkreettisen ”avun”. Toisaalta kiinnittää huomiota, että kun Raamattu Kansalle -käännöksen useissa psalmeissa esiintyvä suomenos ”sinun valmistamasi pelastus” saa alaviitteissä pedantin tarkennuksen ”Kirj.: ’sinun pelastuksesi’”, Hannan ylistyksen yhteydessä vastaavaa viitettä ei ole.

”Uskollisuus alkutekstille” on paikoitellen vienyt jokseenkin outoihin ratkaisuihin, jotka jopa vuoden 1938 kirkkoraamattuun nähden tuntuvat jälkijättöisiltä. Näin on käynyt muun muassa psalmissa 122. Sen toinen ja kolmas jae kuuluvat vuoden 1992 käännöksessä näin: ”Nyt seisomme porteillasi, Jerusalem. / Jerusalem, olet kaupunkimme, / tänne kansamme kokoontuu.” Raamattu Kansalle on päätyntä käännökseen: ”Meidän jalkamme seisovat sinun porteissasi, Jerusalem. Sinä, Jerusalem, olet rakennettu kaupungiksi, joka on täysin yhtenäinen.” Lopun relatiivilauseeseen on vielä liitetty alaviite: ”Kirj. liitetty itsensä kanssa yhteen.”

Tuonkin viitteen antia ihmettelimme. Sama koskee useita muita ”ylivarovaisia” selityksiä, esimerkiksi psalmin 48 jakeen 14 ilmauksen ”tulevalle sukupolvelle” huomautetaan kuuluvan alkutekstissä kirjaimellisesti ”viimeiselle sukupolvelle”. Tällainen herättää vain turhan kysymyksen: miksi sitten ei käännetä ”viimeiselle”, kun se kerran on sanan merkitys? Entä mitä lukija hyötyy tiedosta, että lauseessa ”Jumala, joka tutkit sydämet ja mielet” sana ”mielet” on kirjaimellisesti ”munuaiset” (Ps. 7:10; vrt. myös 73:21 ja 139:13)? Paikallaan sitä vastoin on jakeen Ps. 110:3 alaviite alkutekstin vaikeaselkoisuudesta, mutta kuten nykyinen kirkkoraamattu osoittaa, vastaavia mainintoja olisi voinut olla useita muitakin.

Paimenpsalmin 23 jakeen 4 ”sinun vitsasi ja sauvasi” on muuttunut muotoon ”sinun väkevä kätesi ja paimensauvasi”. Onko dynaaminen ”sinun väkevä kätesi” käännösmetodin mukainen, kun vastaava heprean sana alaviitteen mukaan tarkoittaa sauvaa, keppiä, petonuijaa? Eikö metaforan olisi voinut jättää lukijalle? ”Sinun petonuijasi ja paimensauvasi” loisi mielikuvan todella vahvasta ja turvallisesta paimenesta. Vuoden 1938 kirkkoraamatulle on alkutekstin asemesta annettu sija, kun Ps. 73:28 alkaa ”Mutta minun onneni on olla lähellä Jumalaa.” Alaviite kertoo kirjaimellisen käännöksen: ”Jumalan läheisyys on minulle hyväksi.” Selkeää lausetta ei kuitenkaan ole hyväksytty itse tekstiin, koska se ei ole entisen, esteettisen, veroinen.

Toinen esimerkki estetiikan ja perinteen ylivoimasta on jae ”Kun he kulkevat kyynellaakson kautta, he muuttavat sen lähteitten maaksi, ja syysade peittää sen siunauksilla” (Ps. 84:7). Teksti on käy-

tännössä sama kuin vuoden 1938 kirkkoraamattusaa. Alaviitteessä huomautetaan pikkutarkasti, että ”lähteitten maaksi” on oikeastaan ”lähteiksi”, mutta jätetään kertomatta se paljon olennaisempi tieto, että ”kyynellaakso” perustuu tekstikorjaukseen. Masoreettisen tekstin mukaan olisi luettava ”balsamipuun laakso”.

Käännösmetodit on yleisellä tasolla tavattu jalkaa kahteen ryhmään: pyritään lähentämään tekstiä lukijaan tai lukijaa tekstiin. Raamattu Kansalle -käännös seuraa jälkimmäistä periaatetta, mutta ei aina viitteelläkään onnistu auttamaan lukijaansa. Ylipäättäänkin tuntuu siltä, että alaviitteiden käytös ei ole ollut selkeää kokonaiskuvaa. Koko alaviitteistö kannattaisi seuraavaa painosta varten käydä uudelleen läpi.

KÄÄNNÖSESIMERKKEJÄ UUDESTA TESTAMENTISTA

Uuden testamentin suomennoksessa lähde-edition (Nestle–Aland 27) vaikutus näkyy ulkoisesti siinä, etteivät vain Mark. 16:9–20 ja Joh. 7:53–8:11 vaan myös muun muassa Luuk. 22:43,44 ja 23:34a ovat vuoden 1992 kirkkoraamatun tavoin hakasulkeissa; kaksoishakasulkeita ei käytetä. Huomiota herättää, että alaviitteissä on parikymmentä bysanttilaisen tekstityypin, käytännössä *textus receptuksen*, luku tapaa. Niistä kolmanneksen verran on vuoden 1938 kirkkoraamatun luku tapoja, loput ovat ”uusii”. Näihin kuuluu esimerkiksi jae Room. 8:1: ”Nyt ei siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa”, joka bysanttilaisessa tekstissä jatkuu ”niille, jotka eivät vaella lihan mukaan vaan Hengen”. Kyseistä lisäystä ei ollut alaviitteenä vielä Uuden testamentin vuoden 1999 näytekäännöksessä.

Kyseisen näytekäännöksen ja lopullisen käännöksen vertailu on muutenkin valaisevaa. Erot eivät koske vain tekstikriittisiä alaviitteitä vaan myös itse korpustekstiä. Näyttää siltä, että toisinaan näytekäännös on rohkeampi, toisinaan taas perinteisempi, ja päinvastoin. Muutama esimerkki tapauksista, joissa lopullisen käännöksen teksti on mielestämme parannus (erot kursivoituina).

Kohta Matt. 16:23 kuului näytekäännöksessä: ”Väisty tieltäni, Saatana! Sinä olet minulle *pahen-*

nukseksi, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten”. Lopullinen käännös ilmaisee saman: ”Väisty tieltäni, Saatana! Sinä olet minulle *ansa*, sillä sinä et ajattele *asiaa Jumalan kannalta vaan ihmisten*”. Nykyisessä kirkkoraamatussa, jossa kohta kuuluu: ” – Sinä tahdot *saada* minut lankeamaan. Sinun *ajatukseksi eivät ole Jumalasta, vaan ihmisestä*”.

Jae Gal. 2:16 oli näytekäännöksessä muodossa: ”Mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi *lain teoista* vaan uskosta Jeesukseen Kristukseen, olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen tullaksemme vanhurskaiksi *uskosta Kristukseen* emmekä *lain teoista*. Eihän *mikään liha* tule vanhurskaaksi *lain teoista*.” Lopullisessa käännöksessä kohta muistuttaa enemmän vuoden 1992 kuin vuoden 1938 kirkkoraamattua: ”Mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi *tekemällä lain vaatimia tekoja* vaan uskosta Jeesukseen Kristukseen, olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen, jotta tulisimme vanhurskaiksi *uskomalla Kristukseen* emmekä *tekemällä lain vaatimia tekoja*. Eihän *kukaan* tule vanhurskaaksi *tekemällä lain vaatimia tekoja*.”

Jakeeseen liittyvässä alaviitteessä esitetään jo näytekäännöksessä olleet vaihtoehdot, joiden mukaan jae kuuluisi: ”Mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi *lain teoista* vaan *Jeesuksen Kristuksen uskon kautta*, olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen, jotta tulisimme vanhurskaiksi *Kristuksen uskosta* – –” Näin epäselvästi ei käännä edes vuoden 1938 kirkkoraamattu!

Toisinaan on palattu vuoden 1938 käännöksen suuntaan, esimerkiksi muotoilu ”Autuaita ovat *vanhurskauden tähden vainotut*, sillä heidän on taivasten valtakunta” (Matt. 5:10) on lopullisessa käännöksessä: ”Autuaita ovat *ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan*, sillä heidän on taivasten valtakunta”. Kirkkoraamattu 1992 kääntää: ” – ne, joita vanhurskauden *vuoksi* vainotaan”. Vastaavasti kohdassa Luuk. 9:32 sanotaan näytekäännöksessä: ”Mutta Pietari ja ne, jotka olivat hänen kanssaan, olivat *syvässä unessa*” (vrt. kirkkoraamattu 1992: ”olivat vaipuneet syvään uneen”). Lopullisessa käännöksessä on kuitenkin palattu vuoden 1938 sanamuotoon: ”Mutta Pietari ja ne, jotka olivat hänen

kanssaan, olivat *unen raskauttamia*”. Ilmaisu ”unen raskauttamia” vaikuttaa puolustelevalta: oli unen syy, että apostolit nukahtivat.

Valitettavasti meillä ei ole ollut mahdollisuutta tehdä sinänsä mielenkiintoista, koko Raamatun kattavaa vertailua selvittääksemme, kumpi tendensi – säilyttävä vai uudistava – on Raamattu Kansalle -käännöksessä hallitsevampi. Suomalaista raamatunkäännösperinnettä kokonaisuutena tarkasteltaessa voidaan kuitenkin havaita, että kun käännösehdotuksen tekijät ottavat kaksi askelta eteen, lopulliset päättäjät ottavat yhden taakse. Tämä pitää paikkansa sekä raamatunkäännöskomitean että vuoden 1992 kirkkoraamatun mutta vielä enemmän vuoden 1912 Uuden testamentin suomennosehdotuksen ja vuoden 1938 kirkkoraamatun suhteessa.

Alaviitteistä mainitsemme vielä kaksi tulkinnan kannalta aiheellista huomautusta. Jakeen Luuk. 17:21 Jumalan valtakunnan tulemistä koskeva ilmaus ”teidän keskellänne” voidaan viitteen mukaan kääntää, kuten asia on, myös ”teidän sisällänne”. Onnistuneena ei sen sijaan voi pitää jakeen Luuk. 18:14 alaviitettä. Jae itsessään kuuluu käännöksen mukaan ”Minä sanon teille: hän meni kotiinsa vanhurskautettuna, tuo toinen ei.” Alaviite toteaa: ”Voidaan kääntää myös: ”hän meni kotiinsa vanhurskaampana ohi tuon.” Mitä tarkoittaa ”ohi tuon” – konkreettisesti fariseuksen ohi vai vanhurskaampana ”kuin” fariseus? Kreikan παρά-prepositiolla ei voi tässä olla samanaikaisesti sekä komparatiivista (”vanhurskaampana”) että ohi-merkitystä vaan joko ”ei” tai ”kuin” (”vanhurskaampana kuin”; oikein kirkkoraamattu 1992 vaihtoehtoisesta käännöksestä kertovassa alaviitteessään).

Uuden käännöksen ydintavoite – uskollisuus alkutekstille – herättää kysymyksen: uskollinen kummalle – kreikankieliselle tekstille vai vuoden 1938 käännökselle? Asiaan ovat *Kotimaan* haastattelussa (27.9.2012) aiheellisesti ottaneet kantaa professorit Raija Sollamo ja Lauri Thurén. Riittäköön tässä yksi lisäesimerkki, Joh. 3:16: ”Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainutsyntyisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä.”

Kreikan ἀπόληται on käännetty kadotukseen joutumiseksi, samoin on tehty kirkkoraamatussa,

joten kritiikimme koskee sitäkin. Kun kreikan verbi tarkoittaa yksinkertaisesti 'tuhoutua', on aivan aiheutonta ryhtyä tulkitsemaan, mitä tuhoutuminen on. Raamattu Kansalle -käännös ei ole ollut tässä uskollinen enempää alkukielelle kuin vuoden 1938 käännöksellekään, jossa puhutaan "hukkumisesta". Erikoista sinänsä, että vuoden 1992 kirkkoraamattu on tässä kelvannut – vastanneeko se sitten "Raamatun yleislinjojen" edellyttämää eskatologiaa. Vielä erikoisempaa on, että myös jakeessa Joh. 10:28 on menty kirkkoraamatun mukaan ja suomennettu sama verbi ja verbimuoto ilmauksella "joutua hukkaan", vaikka johdonmukaisuusperiaate olisi tässäkin vaatinut "joutua kadotukseen".

LOPPUPÄÄTELMÄ

Edellä esitetyistä esimerkeistä käy riittävästi ilmi, että käännös hakee suuntaansa kahden alkutekstin – Nestle–Alandin ja vuoden 1938 käännöksen – sekä kahden kohdekielen – vuoden 1938 ja 1992

kirkkoraamattujen – välissä. Tällainen intressien jännite olisi hankala kenelle tahansa kääntäjälle. Pitkin matkaa vahvistuukin käsitys, että monia vuoden 1992 käännöksen luontevia ratkaisuja on korvattu toisilla vain siksi, että ne ovat vuoden 1992 ratkaisuja. Näistä lähtökohdista johtuu, ettei Raamattu Kansalle -käännös voi olla samalla tavalla kielellisesti yhdenmukainen, tasapainoinen ja kirjallisesti korkeatasoinen.

Käsityksemme mukaan Raamattu Kansalle ei ole käännöksenä erityisen luotettava tai johdonmukainen. Osa havainnoistamme osoittaa pikemminkin toiseen suuntaan – emme tosin ole käyneet uutta suomennosta läpi jae jakeelta. Joka tapauksessa neljännesvuosisadan ponnistuksen tuloksena syntynyt uusi raamatunsuomennos on saavutus sinänsä. Sellaisena se vastanee kääntäjien mielestä sitä, mihin he ovat pyrkinet, sekä tyydyttää käyttäjäkuntaa, jolle se on tarkoitettu.

SUOMEN EKSEGEETTINEN SEURA
FINNISH EXEGETICAL SOCIETY

Suomen Eksegeettisen Seuran kirjauutuudet

Alfasta oomegaan

Uuden testamentin kreikan tukipaketti

SESJ 103

Jarmo Kiilunen & Nina Pehkonen

Uuden testamentin kreikan taitojen syventämiseen ja kertaamiseen tarkoitettu kirja sisältää Filippiäiskirjeen lauseopillisen lukuoppaan, laajan aakkosellisen kielioppitermien hakemiston, UT:n keskeisimmän sanaston sekä UT:n verbien tempusvartalotaulukon. Hinta 30 e.

Varhaiskristillisyyden toiset kasvot

Esseitä gnostilaisuudesta

SESJ 104

Antti Marjanen

Artikkelikokoelma vastaa mm. seuraaviin gnostilaisuuden tutkimuksen keskeisiin kysymyksiin: Mitä oli gnostilaisuus? Mitä Nag Hammadin kirjasto sisältää ja mitä tarkoitusta se palveli? Miten maailma luotiin gnostilaisten tekstien mukaan? Mitä gnostilaiset ajattelivat lopun ajoista? Minkälainen oli Jeesuksen ja Magdalan Marian suhde? Onko New Age henkiin herätettyä gnostilaisuutta? Hinta 25 e.

Saatavissa Tiedekirjasta tammikuun 2013 loppuun mennessä!